

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 23/2009 vp

Hallituksen esitys etsintä- ja pelastuspalvelua merellä koskevan vuoden 1979 kansainvälisen yleissopimuksen muutosten hyväksymisestä ja laiksi muutosten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta, liittymisestä kansainväliseen COSPAS-SARSAT-ohjelmaan käyttäjävaltiona ja laiksi liittymisilmoituksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä laiksi meripelastuslain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 13 päivänä lokakuuta 2009 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen etsintä- ja pelastuspalvelua merellä koskevan vuoden 1979 kansainvälisen yleissopimuksen muutosten hyväksymisestä ja laiksi muutosten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta, liittymisestä kansainväliseen COSPAS-SARSAT-ohjelmaan käyttäjävaltiona ja laiksi liittymisilmoituksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä laiksi meripelastuslain muuttamisesta (HE 185/2009 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana
- ylitarkastaja Anne Ihanus, sisäasiainministeriö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- oikeusministeriö
- liikenne- ja viestintäministeriö
- sosiaali- ja terveysministeriö
- ympäristöministeriö
- Suomen ympäristökeskus
- tietosuojavaltuutetun toimisto
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus / Ålands Landskapsregering
- Suomen Kuntaliitto
- Suomen Meripelastusseura ry
- Suomen Varustamot ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi etsintä- ja pelastuspalvelua merellä koskevaan vuoden 1979 kansainväliseen yleissopi-

mukseen toukokuussa 2004 tehdyt muutokset. Muutokset tulivat kansainvälisesti voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2006. Esitykseen sisältyy

lakiehdotus sopimusmuutosten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Esityksessä ehdotetaan myös, että eduskunta hyväksyisi Suomen liittymisen kansainväliseen COSPAS-SARSAT-ohjelmaan käyttäjävaltiona. Esitykseen sisältyy lakiehdotus Suomen liittymisilmoituksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. COSPAS-SARSAT -etsintä- ja pelastussatelliittijärjestelmään liittyvien asioiden kansallinen yhteensovittaminen olisi rajavartiolaitoksen tehtävä.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi meripelastuslakia meripelastustoimen suoritusedellytysten parantamiseksi sekä eri toimijoiden aseman selkeyttämiseksi.

Meripelastustoimen määritelmää tarkennettaisiin Kansainvälisen merenkulkujärjestön toimintamallien mukaisesti ja rajavartiolaitoksen asemaa johtavana meripelastusviranomaisena täsmennettäisiin. Meripelastusviranomaisten sekä muiden valtion viranomaisten ja toimijoiden velvollisuudesta osallistua meripelastukseen korvauksetta otettaisiin lakiin nimenomainen säännös. Samassa yhteydessä selkeytettäisiin myös terveystoimien asemaa meripelastustoimissa.

Meripelastuksen valmiusvaatimuksia täsmennettäisiin, ja rajavartiolaitoksella olisi oikeus

tiedon saamiseen myös meripelastustoimen valmiussuunnittelua varten.

Lisäksi ehdotetaan, että valtio maksaisi korvauksen meripelastustehtävässä turmeltuneista tai hävinneistä työvälineistä, vaatteista ja varusteista myös omatoimisesti pelastustehtävään lähteneelle yksityishenkilölle.

Muilta osin ehdotetut muutokset ovat lähinnä teknisiä ja viranomaisten tehtäväkentässä tapahuneista muutoksista johtuvia.

Laki etsintä- ja pelastuspalvelusta merellä tehdyn yleissopimuksen muutosten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana mahdollisimman pian.

Liittyminen COSPAS-SARSAT-ohjelmaan käyttäjävaltiona tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun sopimuksen tallettaja on vastaanottanut allekirjoitetun liittymisilmoituksen. Laki Suomen liittymisilmoituksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti liittymisilmoituksen voimaantulon kanssa.

Laki meripelastuslain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Hallituksen esitys sisältää kansainvälisen sopimuksen muutosten hyväksymisen, kansainväliseen COSPAS-SARSAT-ohjelmaan käyttäjävaltiona liittymisen hyväksymisen, näiden lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten voimaansaattamislait sekä ehdotuksen meripelastuslain muuttamisesta.

COSPAS-SARSAT-ohjelmaan liittyminen käyttäjävaltiona parantaa alusten paikantamista vesialueilla ja merellistä tilannekuvaa ylipään-

sä. Liittyminen ohjelmaan käyttäjävaltiona antaa Suomelle suoran tiedonsaannin lisäksi mahdollisuuden osallistua järjestelmän kehittämiseen. Voimaansaattamisasetuksella on tarkoitus nimetä rajavartiolaitos Suomen COSPAS-SARSAT-vastuuviranomaiseksi ja Turun meripelastuskeskus yhteyspisteeksi hätäilmoitusten vastaanottamista varten.

Meripelastuslakia ehdotetaan muutettavaksi meripelastustoimen suoritusedellytysten parantamiseksi ja eri toimijoiden aseman selkeyttämiseksi. Valiokunta katsoo, että erityisesti henkilötietojen suoja on huomioitu lakiehdotuksessa

riittävällä tasolla (14, 15 ja 18 §). Käytännön tasolla on kuitenkin huolehdittava myös meripelastustehtävään osallistuvien ja siinä tehtävässä henkilötietoja käsittelevien koulutuksesta ja ohjauksesta. Toimintaohjeiden tulee olla riittävät, riittävän selkeät ja ymmärrettävät.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa etsintä- ja pelastuspalvelua merellä koskevaan vuoden 1979 kansainväliseen yleissopimukseen toukuussa 2004 tehtyjen muutosten hyväksymistä, Suomen liittymisen kansainväliseen COSPAS-SARSAT-ohjelmaan käyttäjävaltiona hyväksymistä sekä 1.—3. lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomina.

Eri viranomaisten osallistuminen meripelastukseen

Hallituksen esityksen mukaan ehdotetuilla säännöksillä ei ole tarkoitus muuttaa voimassa olevaa vastuunjakoa rajavartiolaitoksen ja sosiaali- ja terveystieteiden kesken. Hallintovaliokunta korostaa, että eri viranomaisten osallistuminen meripelastukseen tulee tapahtua niiden omiin tehtäviin liittyen ja niiden ohella, jolloin

siitä ei aiheudu lisävelvoitteita eikä merkittäviä lisäkustannuksia.

Muiden toimijoiden kustannusten korvaaminen

Meripelastuslain 21 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi meripelastustoimen tehtävään lähteneelle tai määrätylle henkilölle maksettavista korvauksista. Hallintovaliokunta katsoo, että suuremmissa merionnettomuuksissa muiden meripelastukseen osallistuvien viranomaisten, kuntien ja muiden toimijoiden kuin rajavartiolaitoksen ylimääräiset kustannukset olisi aiheellista korvata valtion lisätalousarvion kautta.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä tarkoitetun sopimuksen muutokset,

että eduskunta hyväksyy Suomen liittymisen kansainväliseen COSPAS-SARSAT-ohjelmaan käyttäjävaltiona ja

että 1.—3. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Tapani Tölli /kesk
vpj. Tapani Mäkinen /kok
jäsen. Thomas Blomqvist /r
Juha Hakola /kok
Lasse Hautala /kesk
Rakel Hiltunen /sd
Pietari Jääskeläinen /ps

Oiva Kaltiokumpu /kesk
Valto Koski /sd
Outi Mäkelä /kok
Petri Pihlajaniemi /kok
Unto Valpas /vas
vjäs. Veijo Puhjo /vas
Satu Taiveaho /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Sivonen.